

Mike Gayle

**Muž, ktorého
asi poznám**

**Dojímavý
a povznášajúci príbeh
veľmi nepravdepodobného
priateľstva**

Ljndeni

Muž, ktorého asi poznám

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Mike Gayle

Muž, ktorého asi poznám – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

Muž, ktorého asi poznám

Mike Gayle

**Muž, ktorého
asi poznám**

Ljndeni

Pre Claire – za všetko.

Prológ

Príhovor riaditeľa chlapčenskej školy King's Scrivener, Warwick, 16. jún 1997

„Rád by som poďakoval predsedovi správnej rady, váženým hosťom, členom rady, rodičom a v neposlednom rade študentom maturitného ročníka King's Scrivener. Dnešný deň je vyvrcholením vášho štúdia: nielen jeho poslednou kapitolou, ale predovšetkým novým začiatkom, keďže už nie ste študentmi, ale úspešnými absolventmi. Odteraz sa stávate súčasťou spolku, ktorý od svojho počiatku v roku 1765 stojí na čele veľkolepých dejín nášho národa. Absolventi King's Scrivener, mladí muži ako vy, opustili brány tejto uznávanej inštitúcie, aby sa stali prominentnými osobnosťami v oblasti vedy, umenia, medicíny, financií či politiky. Na King's Scrivener chodilo veľa budúcich lekárov, akademikov a vedcov, ktorí dnes patria medzi uznávané kapacity vo svojom odbore, a to vrátane laureátov Bookerovej a Turnerovej ceny za umeleckú tvorbu. Vo svete politiky medzi našimi absolventmi nájdeme mnohých bývalých členov vlády, napríklad ministrov zahraničia a financií, nehovoriac o dvoch premiéroch.

Absolventi King's Scrivener bojovali vo vojnách za zachovanie mieru, vyhrali olympijské medaily pred miliónmi divákov na celom svete a svojimi priekopníkymi

objavmi zachránili množstvo životov. Hoci moje stanovisko, pochopiteľne, nie je nestranné, neodpustím si konštatovanie, že vždy tam, kde treba vykonať prvotriednu prácu, zachrániť životy, obohatiť dejiny o významné počiny alebo skúmať nové hranice, narazíte na meno absolventa King's Scrivener, ktorý koná v duchu nášho školského motto *,sic parvis magna'*.

Vy, mladí muži v maturitnom ročníku, ste na túto tradíciu nadviazali a zložili záverečné skúšky s najväčším počtom vyznamenaní v dejinách našej školy, vďaka čomu v rekordnom počte odchádzate študovať na tie najprestížnejšie svetové univerzity. Vyzdvihovať jednotlivca sa pri takejto príležitosti môže zdať nespravodlivé, keďže všetci ste veľmi úspešní. No ako viete, na King's Scrivener máme dlhoročnú tradíciu, keď na počesť nášho zakladateľa, sira Thomasa Carmodyho, udeľujeme cenu jednému študentovi, ktorý preukázal výnimočnosť vo všetkých športových a akademických disciplínach. Medzi laureátov Carmodyho ceny patrí napríklad aj bývalý šéf MI6, svetoznámy sochár a tiež vlastník niekoľkých prominentných médií, no je namieste podotknúť, že každý z jej nositeľov dosiahol – či už na svetovej, alebo domácej scéne – nejaké veľkolepé uznanie. A s nemalým rozochvením oznamujem, že Carmodyho cenu za mimoriadny výkon v roku 1997 získava...“

„Vy mi chcete vziať podporu?“

Referentka na úrade práce v Coventry, štyridsiatnička s blond melírom a s výrazom „mňa to bolí viac ako vás“, za stolom oproti mne prikývne.

„Obávam sa, pán Allen, že nemáme na výber,“ odvetí sklúčeným tónom. „Podľa našich záznamov sme vás niekoľkokrát upozornili, ústnou formou aj doporučenými listami, že v prípade, ak sa nepreukážete aktívnym úsilím hľadať si zamestnanie, budeme nútení zakročiť. Dôkaz sme do dnešného dňa nedostali, a tak nemáme inú možnosť, iba...“

„Vziať mi podporu?“

„Rozumiem, že sa to zle počúva, pán Allen, ale pochopte, prosím, že k takému kroku náš rezort pristupuje až v krajnom prípade, keď vyčerpá všetky ostatné možnosti.“

Pri slove „rezort“ sa pousmejem. Znie to ako prázdninová destinácia pre skrachovancov, ktorí si nemôžu dovoliť ozajstný výlet do zahraničia, akýsi Benidorm pre odvrhnutých či Malorka pre klinicky deprimovaných.

Keď sa to Maya dozvie, porazí ju. Vyletí až strach. Vždy vpravievala, že ak sa nespamätám, presne to sa stane –

no a je to tu. Pohár trpezlivosti pretečie a to bude náš koniec – Maye a mňa.

„Čo ak si hneď teraz nájdem prácu?“ Zúfalo sa snažím, aby pohár ešte nepretiekol. „Myslím to vážne, je mi jedno, čo budem robiť, umývať toalety, zametať ulice, povedzte kde a ja sa tam okamžite prihlásim. To predsa musí zavážiť, však?“

Referentka smutne potrasie hlavou. „Obávam sa, pán Allen, že v súvislosti s dnešným rozhodnutím to už nezaváži. Nadobúda platnosť vo chvíli, keď neodpoviete na tretiu upomienku, a nedá sa proti nemu odvolať.“

Bledý od zlosti vrazím ruky do vreciek riflí a ich obsah vyložím na stôl pred sebou: jedna päťdesiatpencovka, účet za dve konzervy grilovaných papriek z obchodu Všetko za libru, lístok na autobus a zhúžvaná vreckovka. Referentka mlčky hodnotí moje paberky, akoby to bola avantgardná umelecká inštalácia, ale vidím na nej, že rozumie, čo sa jej snažím povedať, veľmi dobre to chápe. S pohľadom upreným na zvyšky môjho úbohého majetku otvorí zásuvku naľavo a vyberie dve bielučké vizitky.

Po jednej si ich od nej beriem a pozorne čítam. Na prvej sú ozdobným písmom vytlačené kontaktné údaje občianskej poradne v Coventry, druhá odkazuje na lokálnu potravinovú banku Pomocné ruky.

No doriti!

Referentka sa vystrie, akoby hovorila: „Tak, a obaja vieme, že týmto sa náš rozhovor skončil.“ Zvažujem, že vizitky na protest roztrhám, ale viem, že by to nepomohlo, a tak si ich radšej strčím do vrecka na bunde, zhrniem zvyšky zo stola do dlane a poďakujem sa za jej čas.

Pred úradom si sadnem na nízky tehlový múrik a ušúlam si cigaretu. Fajčím, kochám sa výhľadmi na mesto, ktoré v toto sivasté pondelkové januárové ráno pokladám za svoj domov: obrovské špinavé kamióny naložené tovarom z kontinentálnej Európy, najrôznejšie autá prepravujúce osamotených pasažierov pohrúžených do svojich myšlienok, samovražedných motocyklistov prebiehajúcich z jedného pruhu do druhého. Oproti cez cestu sa smeje a vtipkuje skupinka moslimských stredoškolačok v pestrofarebných hidžáboch a na mojej strane chodníka ku mne cieľavedome kráčajú dvaja mladí muži v dobre upravených oblekoch, navoňaní stredne drahou vodou po holení, zahĺbení do náruživého rozhovoru o cieľoch a ziskoch, sotva registrujúci moju prítomnosť.

Musím si nájsť prácu.

Viem to, ale nie som s tým stotožnený.

Musím si nájsť prácu.

Možno to treba povedať nahlas a nielen šepkať si to v hlave.

„Musím si nájsť prácu.“

Nie, nijaký rozdiel. Aj tak sa mi nechce robiť. Nechce sa mi nič. Ak mám byť úprimný, túžim po jedinom – nech mi všetci dajú pokoj.

Neexistuje konkrétny dôvod, prečo by normálny tridsaťšesťročný muž, ako som ja, nemohol pracovať.

Mám dve ruky, dve nohy a telo, ktoré k nim patrí. Po rokoch fajčenia, nezdravého stravovania a nedostatku pohybu nie som, pravdaže, prototyp človeka s dobrou telesnou kondíciou, no ak by som napochodoval k lekárovi a chcel od neho, aby mi vypísal práceneschopnosť

pre chatrné zdravie, takmer určite by ma vysmial a vypoklonkoval z dverí.

Nie je pravda, že by som si nedokázal nájsť zamestnanie, ak by som na to vynaložil aspoň trochu úsilia. Len minulý týždeň som videl inzeráty na voľné pracovné miesta na bitúнку, na stavenisku, zo šesť „príležitostí“ v maloobchode, x ponúk v telemarketingu a platenú stáž u balzamovača mŕtvol. Miest je kopec, ak ste ten typ človeka. Lenže ja nemám záujem o žiadne z nich – a tak je to už dlho.

Niežeby som predtým nepracoval. Robil som už kadečo: barmana, upratovača, kuchára, skladníka, pracoval som manuálne, v maloobchode, cez telefón, na infolinke – a úplne najhoršie zo všetkého bolo deň čo deň naplňovať obrovské plechové kotly kuchynským olejom. Hoci som väčšinu z tých prác nenávidel, našlo sa niekoľko, ktoré som si obľúbil (obzvlášť dobré spomienky mám na vysádzanie cibuliek pre Oddelenie miestnych parkov), no aj tak mali všetky niečo spoločné: nevydržal som v nich dlhšie než pár mesiacov.

Zamestnanie a ja nejdeme dokopy.

Zamestnanie a ja neladíme.

Práca je zvyk. Keď ju vykonávate pravidelne, akosi vám prischne, takže ak potom nič nerobíte, cítite sa zvláštne. No ak neprischne, ak sa napríklad v medziobdobí niečo prihodí, z práce sa nestane zvyk a vy radšej trávite celé dni v byte, z ktorého takmer nevychádzate, nieto aby ste ešte fungovali na trhu práce, tak sa vám robota bude nevyhnutne javiť ako čosi cudzie. Ako niečo, čo vykonávajú tí ostatní. Akási lahôdka zo zvieracích vnútorností, ktorú miestni milujú, ale vy jej za ten svet

neviete prísť na chuť. Už len z pomyslenia na prácu sa mi prevracia žalúdok.

Viem, znie to, akoby som nemal nijaké ambície. Predstavujete si človeka, ktorý takmer zanevrel na život. Leňocha, ktorý je nadmieru spokojný, že sa vyvaľuje ako tlstá mucha mäsiarka na parapete života. Pravdou je, že v tom nevidím zmysel, a to už poriadne dlho. Jednoducho nerozumiem, prečo by ste dobrovoľne strácali kusisko vášho obmedzeného času na tomto svete prácou, z ktorej nie je úžitok, trávili deň čo deň s ľuďmi, ktorých nedokážete vystáť, len aby ste zarobili dostatok peňazí a mohli si kúpiť veci, ktoré nikdy nebudete potrebovať. Nechceli by ste radšej sedieť doma vo svojich obľúbených vyťahovaných teplákoch a mikine a pozerat' súhrnné vydanie *Domu snov*, zatiaľ čo by nejaký iný hlupáčisko mozolil za vás? Nevieť ako vám, no mne by sa to určite pozdávalo.

Počkám na Mayu, kým príde z práce, a po večeri jej vyklopím, že mi vzali podporu. Keď zareaguje „ja som ti to hovorila“, prikývnem a odvrátim zrak, lebo je to pravda. Asi pred týždňom sme sedeli na tomto gauči, pozerali rovnaký televízny program a ona podotkla, citujem: „Ak si nedáš pozor, vezmú ti podporu.“ Načo som jej odvetil: „Zamysli sa, drahá, koľko dlhodobozamestnaných poberá dávky. Vážne si myslíš, že si zasadnú práve na mňa? Skôr vyhrám v lotérii.“

Lenže náhoda je sviňa.

Cítim na sebe Mayin pohľad, hoci sa na ňu nepozierám. Chce vedieť, čo s tým ráčim urobiť. Potrebuje sa uistiť, že mám nejaký plán. No pravda je taká, že neviem, čo

s tým ráčim urobiť, a nemám nijaký plán. Takže mlčím a ona tiež, kým nespotrebujeme všetko ticho v miestnosti a jeden z nás musí prehovoriť.

„Čo budeš robiť?“ opýta sa. „Aký máš plán?“

„Neviem.“

„Mal by si to vedieť.“

„Nejako bude, sľubujem.“

„Naozaj? Máš pod vankúšom balík peňazí, o ktorom neviem? Nestačí, že tu za všetko platím ja? Neuveriteľné, ako dlho ti to už trpím.“

Pozriem sa ňu a naše pohľady sa mimovoľne stretnú. Viem, že v jej očiach uvidím sklamanie, no aj tak ma zarázi jeho bezodná hĺbka. Akoby som nazeral do dvoch hnedožltých jazier plných sklamania a žiaľu. Maya si uvedomuje, čo cíti, pretože prvá odvráti tvár. Hnevá ju, keď je na mňa tvrdá. Má pocit, že sa tým zahanbuje. Že stará Maya, ktorá sa do mňa zamilovala, by z nej bola sklamaná. Tá, ktorá pred vyše dvoma rokmi, keď som ju varoval, že sa do vzťahu naozaj nehodím, odvetila: „Tak na to sa pozriem.“

Povzdychne a prehrabne si vlasy. „Prepáč, nemala som to povedať, dala som sa uniešť.“

„Lenže to neznamená, že to nie je pravda.“

Vyzerá unavená a bičovaná životom. „Idem sa okúpať a pôjdem skoro spať.“ Náročky to len tak podotkne, aby odľahčila, čo už obaja vieme, že kúpeľ a skorý spánok v skutočnosti znamenajú, že ma aspoň momentálne nemôže vystáť.

Keď odnáša taniere, usmejem sa, aby som sa poďakoval, že ešte ako-tak berie ohľad aj na moje city. Úsmev mi nedbanlivo opätuje a odíde z miestnosti. Chvíľu zva-

žujem, či ísť za ňou a nejako ju ubezpečiť, že všetko sa vyrieši, že niečo vymyslím. No kým stihnem vstať, vráti sa – ale zastaví sa vo dverách, akoby sa bála, že ju vtiahne vír malomyselnosti, ktorý za nimi vyčíňa.

„Danny?“

„Áno?“

„Viem, že sa ti to nebude páčiť, ale mám pocit, že to potrebuješ počuť. Trhá mi srdce, keď vidím, ako celé dni hniješ v tomto miniatúrnom byte. Ako márneš svoj život. Keby si vynaložil trochu úsilia, mohol by si svetu toľko dať a tak veľa dokázať! Len keby si trochu chcel.“

Podakujem sa, pretože je milé, ako sa usiluje vidieť svet mojimi očami, hoci jej to určite nie je príjemné. No keď odíde a ku mne doľahne zvuk napúšťajúcej sa vane, z hlavy dôsledne vymažem všetky slová, ktoré práve odzneli. Zbožňujem ju, naozaj, od vlasov až po končeky prstov na nohách, ale mýli sa, že mám svetu čo ponúknuť. A moje úsilie to nijako neovplyvní. Nechápe, že aj keby som zajtra nastúpil na dobre platené miesto, z celej sily sa snažil opäť nadobudnúť stratenú sebaúctu, nič na mne sa nezmení, ani teraz, ani inokedy. Niektorých ľudí nemožno spasiť, jednoducho sa zasekli v tom, akí sú.

„Ale prosil som ťa, aby si to nerobila.“

„Čo, zlatičko?“

„Krájala mi jedlo.“

„Ach, prepáč, urobila som to zle? O to ide?“

„Už viackrát som ťa prosil, aby si to nerobila, no robíš to aj tak. Mám tridsaťšesť rokov. Som dospelý muž. Dokážem krájať aj sám.“

To bolo minulý pondelok, keď som mame Erike pripomínal, aby mi nekrájala jedlo, predtým ako mi ho prinesie na stôl.

Viem, že bol pondelok, pretože otec Don, mama Erika a ja sme mali jahňacie rebierka, zemiaky a brokolicu. Vždy v pondelok mávame jahňacie rebierka, nové zemiaky a brokolicu, v utorok pečeného lososa, nové zemiaky a brokolicu a v stredu kura, zemiakovú kašu a brokolicu. Keby som sa tuho zamyslel, možno by som si spomenul, čo mávame na večeru aj po zvyšok týždňa.

V každom prípade, minulý pondelok mama Erika pred mňa položila tanier s jedlom nakrájaným na maličké kúsky a ja som povedal: „Mami, prosím ťa, nekrájaj mi jedlo, predtým ako mi ho prinesieš na stôl. Viem

si ho pokrájať aj sám.“ A ona odvetila: „Samozrejme, už to nabudúce nespravím.“ No nabudúce to spravila zase.

Otec Don hovorí, že mama Erika niekedy zabúda, pretože je trochu vyčerpaná a musí chodiť skoro spať. A keďže od toho incidentu aj ja niekedy zabúdam, usilujem sa nerozčuľovať sa tým, lebo viem, že to myslí dobre. Preto som ostatné večery neprotestoval, keď mi priniesla jedlo už nakrájané. Ale keď to dnes urobila znova, vybuchol som. Jednoducho už nechcem, aby mi krájala jedlo. Bolo to fajn, keď som sa zotavoval, ale už som zosilnel a viem krájať aj sám.

„Samozrejme, že si vieš jedlo pokrájať sám,“ súhlasila mama Erika. „Tá moja hlava deravá! Sľubujem, že sa to už nestane.“

Potom sa všetko vráti do normálu. Otec sa opýta mamy, čo má naplánované na zvyšok týždňa, mama tú istú otázku položí otcovi a takto sa rozprávajú, až kým nepoprosím mamu, aby mi podala soľ.

„Nemal by si toľko soliť,“ podotkne, „nie je to zdravé.“
„Ale ja rád solím.“

„Ja viem, zlatičko, ale môj doktor mi stále opakuje, že mám menej soliť, lebo mi to zvyšuje krvný tlak, a tebe by určite povedal to isté. Ak chceš, nájdem ti tú so zníženým obsahom sodíka. Dávno som ju nevidela, ale určite ju niekde máme.“

Keď vstane, aby šla pohľadať soľ so zníženým obsahom sodíka, vyjde zo mňa: „Prečo?“ Obráti sa.

„Prečo čo, zlatičko?“

„Prečo by mi tvoj doktor určite povedal to isté? Ja nemám zvýšený krvný tlak.“

Mama Erika a otec Don sa najprv pozrú jeden na druhého a potom na mňa. Otec povie: „James, tvoja mama tým chcela len povedať, že nám všetkým by pravdepodobne prospelo obmedziť príjem soli. Je tak, drahá? Ani ja nemám nič s krvným tlakom, ale tiež mi neuškodí menej soli.“

Odsuniem stoličku, aby som sa postavil. Je to pre mňa dosť namáhavé, pretože pravá noha mi neslúži ako kedysi.

„Kam ideš?“ spýta sa mama.

„Do svojej izby,“ odpoviem. „Už nie som hladný.“

„James,“ napomenie ma otec unaveným hlasom a mama na to: „Nie, Don, nič sa nedeje. Nechaj ho.“ Hoci má slzy na krajíčku.

Nasledujúci deň po raňajkách, kým mama oddychuje, vyrazíme s otcom autom do mesta Stratford-upon-Avon vybaviť pár vecí. Bývam s rodičmi na ich farme v Stow-on-the-Wold. Pred incidentom, keď som sa mal stať poslancom, som býval so svojou priateľkou Zarou v mezonete v centre Birminghamu v jednom z projektov zo svojich developerských čias. Lenže teraz bývam s mamou a otcom, nie som poslanec ani developer a Zara už nie je moja priateľka.

Dnes je štvrtok.

Otec Don kedysi pracoval v bankovníctve, ale už nepracuje, pretože je na dôchodku. Chodieval do Londýna a takmer stále bol preč, dokonca aj cez víkendy. Teraz je doma a väčšinou kosí trávu, hrá golf s kamarátmi a voďí mamu všade, kam si ona povie.

Keď som sa mamy Eriky opýtal, ako využije svoj voľný čas, kým s otcom budeme preč, len sa usmiala a odvetila: „Určite sa nejakto zabavím.“

Otec v aute počúva rádio. Dnes sa v ňom zhovárajú dve ženy. Najprv to vyzerá, že otcovi Donovi nevádi, čo hovoria, ale čím dlhšie sa rozprávajú, tým častejšie vzdychá. Keď sa jedna žena opýta druhej, čo pre ňu ako mladú matku znamená dojčenie, otec si povzdychne a rádio vypne.

„Ja som veľmi tolerantný človek,“ začne, „ale naozaj nechápem, prečo majú niektorí ľudia pocit, že o týchto veciach treba hovoriť v rádiu. Keby sa radšej rozprávali o knihách alebo spomenuli niečo zaujímavé z dejín. Prečo sa dnes všetko musí točiť okolo telesných funkcií?“

Neviem, či čaká odpoveď, lebo z jeho tónu to nedokážem rozpoznať. Aj tak k tomu nemám čo povedať, takže ostávam ticho a pozerám von oknom.

Tam, kde v Stow-on-the-Wold bývame, rastie veľa stromov, cesty sú úzke a všade je plno zelene. Onedlho sa nám to stratí za chrbtom a objavia sa rady domov, obchodov a čerpacích staníc popri veľkých a širokých uliciach. Keď som býval v Birminghame, môj mezonet bol tak vysoko, že som odtiaľ dovidel na celé mesto. Cez deň to bolo pekné, ale úplne najlepšie to bolo v noci, pretože vtedy akoby mesto nemalo konca.

„Vieš, takto by si sa s mamou nemal rozprávať,“ nadhodí otec, kým čakáme na zelenú. „To, čo si jej povedal, ju rozrušilo.“

„Povedal som len, že už nechcem, aby mi krájala jedlo.“

„Ja viem, synak, ale tvoja matka je... no... Chcem tým povedať, že sa naozaj snaží, ale to ty predsa vieš, však? Jednoducho si myslím, že takéto výbuchy by sa už nemali opakovať.“

„Ja som jej predsa len povedal, že nechcem, aby mi jedlo nosila už nakrájané.“

„James, ja viem a úplne ti rozumiem, ale tvoja matka nie je ako ty alebo ja. Ona je, veď vieš, citlivá, takže to, čo sa stalo včera, by sa už nemalo opakovať, jasné? Za to trápenie to nestojí.“

„No dobre,“ odvetím, lebo sa mi o tom už nechce baviť, a on opäť zapne rádio. Prvá žena sa už nepýta na dojčenie a teraz sa s inou ženou rozpráva o tom, aké je to byť politickou aktivistkou v Iráne. Otec sa na mňa zaškerí a predstiera, že si utiera pot z čela. Predpokladám, že tým naráža na to dojčenie, ale nie som si istý.

V Stratford-upon-Avon vybavíme všetko, čo mama Erika zaznačila na papier, aby otec na nič nezabudol. Otec bude najbližšie oslavovať šesťdesiatsedem rokov a stále tvrdí, že mu pamäť už neslúži ako kedysi. Vždy keď to povie, pomyslím si: „Ale aspoň slúži lepšie ako moja.“ Nepoviem to však nahlas, lebo by mu to určite neprišlo smiešne. Moji rodičia o incidente nikdy nežartujú. V skutočnosti, ak je to len trochu možné, o ňom nehovorí vôbec.

V maminom zozname sú položky ako vyzdvihnúť internetovú objednávku, dať urobiť náhradné kľúče od jednej z našich kôlní, kúpiť narodeninové blahoželanía pre rodinných príslušníkov, ktorým sa blížia nejaké výročia, vrátiť sveter na zapínanie, ktorý si v meste kúpila, no doma zhodnotila, že v ňom vyzerá ako matka v dcériných šatách, a napokon v potravinách kúpiť brokolicu na dnešnú večeru.

Keď s brokolicou vychádzame z obchodu, otec Don prečíta poslednú položku v zozname.

„U zlatníka vyzdvihnúť retiazku pre mamu.“ A potom dodá: „Tú jej chcem dať na výročie.“

Rodičia sú spolu už veľmi dlho. Nepamätám si presne, ako dlho, ale istotne dosť dlho na to, aby kvôli tomu usporiadali obrovskú slávnosť. Pozvali na ňu celú rodinu a množstvo priateľov a konať sa bude v ich obľúbenej talianskej reštaurácii v dedinke Broadway, ktorá ani nie je ďaleko odtiaľ, kde bývame.

Neteším sa na ňu.

Nemám rád oslavy.

Neznášam, keď je v mojej blízkosti príliš veľa ľudí.

Rozmýšľať je vtedy ešte náročnejšie.

Doktor Acari, môj neurológ, sa raz pokúšal vysvetliť mame Erike, ako sa cítim v miestnosti plnej ľudí. „Predstavte si to, akoby ste hrali sudoku a do ucha by vám kričalo desať ľudí, a nebudete ďaleko od pravdy.“

Doktor Acari to vystihol dobre. Moje pocity sa tomu dosť podobajú. Podľa mňa sa dajú prirovnať aj k situácii, keď sa snažíte rozpačovať sa na to, čo ste mali pred dvoma týždňami na raňajky, pričom vám okolo hlavy lieta osa.

Pred incidentom som bol labouristický poslanec za Birmingham Juh. Tým chcem povedať, že ma zaňho zvolili. No pre ten incident som v parlamente nemohol predniesť svoju úvodnú reč. Vždy ma to zamrzí, keď si na to spomeniem, lebo verím, že by som bol dobrý poslanec. Ani moja reč by nemala chybu.

Pred tým, ako ma zvolili za poslanca, som bol výkonným riaditeľom vo firme DeWitt and Partners. Bola to developerská spoločnosť.

Prerábali sme staré administratívne budovy na bytové domy. Už nepracujem s nehnuteľnosťami a nemám ani politické ambície.

Väčšinou sedím vo svojej izbe a pozerám dévedecká. Mojich päť najoblúbenejších je:

1. *Priatel'ia* (kompletné vydanie)
2. *Smrtonosná pasca*
3. *Matrix*
4. *Bourneovo ultimátum*
5. *Bad Boys II*

U zlatníka mi otec ukáže retiazku pre mamu. Poviem mu, že mama sa určite poteší, pretože presne také veci sa jej páčia. Podobných šperkov má veľa, a tak otca ubezpečím, že vybral dobre. Pani v obchode sa ma pýta, či mamu podľa mňa očarí. Odpoviem tak nezrozumiteľne, že ma musí poprosiť, aby som to zopakoval. Moja logopedička Ashley mi vysvetlila, že aj keď sa mi niekedy zdá, že hovorím zreteľne, hlas, ktorý mi vychádza z úst, môže byť pre ostatných dosť nezrozumiteľný, hoci je to už oveľa lepšie ako predtým. Bývalo to horšie a dokonca mi nerozumeli ani mama, otec či sestra Martha.

V aute po ceste domov mi otec prezradí, že tú retiazku chce dať mame v sobotu na oslave výročia sobáša, a potom mi opäť porozpráva, ako sa spoznali.

Bolo to na letnom večierku.

Otec Don a mama Erika chodili na Oxford.

Otec Don študoval ekonómiu a mama Erika dejiny umenia. Na letnej slávnosti vzal otec mamu na parket, hoci nevedel tancovať. Počas jednej pesničky jej viackrát postúpil po nohách, ale mama sa k tomu priznala až po svadbe o štyri roky neskôr. „A tak sme tu,“ zasmeje sa otec, akoby povedal vtip.

Rozmýšľam, či tým otec Don v skutočnosti mal na mysli, že dnes sedí v aute so mnou preto, lebo mu pred štyridsiatimi rokmi mama zatajila, že jej pošliapal po nohách. Ak by mu to povedala, určite by sa hanbil a nebol by som tu ani ja a otec by sedel v inom aute s iným synom, ktorý by sa možno volal James. Alebo aj úplne inak.

V ten večer mi mama Erika nenakrája jedlo a neurobí to ani ďalší večer. Ale o dva dni nato, keď si s otcom sadneme k stolu, položí pred mňa tanier s pečenou treskou, so zemiakmi a s brokolicou opäť nakrájanými na maličké kúsky. Pozriem sa na otca, otec mi pohľad opätuje, ale ani jeden z nás nič nepovie.

Po tej scéne počas mojej poslednej návštevy úradu práce som seriózne zvažoval, že keď sa tam nabudúce vrátim, nasadím si veľký klobúk, tmavé slnečné okuliare a falošnú bradu. Lenže keď vojdem do budovy a ako zbitý pes prejdem okolo umelých paliem v kvetináčoch, zrazu pochopím, že moja prítomnosť nikoho nezaujíma. Je tam len obvyklý rad deprimovaných uchádzačov o zamestnanie, ktorí čakajú na vybavenie, a niekoľko rovnako deprimovaných úradníkov s neprítomnými pohľadmi, pripravených pomôcť im.

Dôvod môjho návratu je jednoduchý: musel som sa zmieriť s tým, že ak nechcem, aby ma Maya opustila, musím si nájsť prácu, a to akúkoľvek. Veľmi dobre si uvedomujem, že aj tá jej svätá trpezlivosť má svoje hranice. Aj tak sa mi už od určitej chvíle nedokáže pozrieť do očí, pretože na spoločné výdaje neprispievam ani tým málom čo doteraz.

Rozhliadnem sa okolo seba a pohľadom narazím na veľkú dotykovú obrazovku napravo. Ani neviem, koľkokrát ma na ňu referenti úradu upozorňovali, ale ja som ju zakaždým svedomito odignoroval. No dnes ju nepre-

hliadnem, dnes je jediným dôvodom, prečo som tu. Odhodlane k nej zamierim a zrazu vo mne vzbĺkne akási zvláštna iskierka nádeje.

Ťuknutím zobudím monitor, ťuknem ešte zopár ráz a objaví sa prvé potenciálne zamestnanie: klampiar/zvárač na plný úväzok. Je to na juhu mesta, takže dochádzanie nebude problém, a plat je tiež slušný. Ešte keby som vedel, čo taký klampiar vlastne robí, alebo mal aspoň základné vedomosti o zváraní, bolo by to pre mňa ideálne miesto – no takto je mi nanič. Preskočím niekoľko príležitostí pre kaderničky, administratívnych pracovníkov, vedúcich hydriárni, kontrolórov úverov, vodičov vysokozdvížných vozíkov a pochopím, že ak tu nechcem stráviť celý deň, musím svoje požiadavky lepšie zadefinovať. A čuduj sa svete, hneď ako to urobím, zjaví sa čosi oveľa príhodnejšie: „Opatrovateľ v zácviku v domove sociálnych služieb, Kenilworth, prax nie je podmienkou, zahŕňa odborné školenie, minimálna mzda. Uveďte referenčné číslo QF300BAFSD.“

Netuším síce, čo opatrovateľ v zácviku vlastne znamená, ale poteší ma, že práca je v dostupnej vzdialenosti (Kenilworth je iba pol hodiny od mesta), a najmä, že nevyžaduje nijaké predchádzajúce zručnosti. Takže namiesto toho, aby som ešte letmo preletel ponuky a zisťoval, či moju pozornosť neupúta niečo iné, rozhodnem sa, že toto je ono, a na monitore stisnem ikonku „vytlačiť“. Z neďalekej tlačiarne onedlho vylezie papier s referenčným číslom a kontaktnými údajmi zamestnávateľa, a keď guľôčkovým perom vyplním svoje meno a telefónne číslo, odnesiem ho k infopultu. Kým zistím, že dnes ho má na starosti referentka, ktorá mi vzala podporu, je už príliš neskoro, aby som zutekal.

„Ako vám pomôžem?“ opýta sa a našťastie predstiera, že sme sa nikdy predtým nestretli.

„Mám záujem o pracovné miesto,“ odvetím a podám jej papier. „Je ešte voľné?“

„Môžem vám to zistiť,“ navrhne. „Ak áno, prajete si, aby som tam zavolala a dohodla vám termín pohovoru?“

„Áno, ak budete taká milá.“

„Samozrejme,“ odpovie a vecne prikývne. „O chvíľu som naspäť.“

Keď moja Nemezis zmizne za dverami s ceduľkou „nepovolaným vstup zakázaný“, hovorím si, že vzhľadom na naše posledné stretnutie hodí moje údaje pravdepodobne do koša a radšej si urobí čaj. No slovo dodrží, o necelú minútu sa vynorí spoza dverí a vráti sa k pultu. Dokonca sa na mňa usmeje.

„Máte šťastie, pán Allen. Nielenže je miesto ešte voľné, ale podarilo sa mi dohodnúť vám pohovor na dnes o jednej.“

Z jej slov sa mi niekoľkokrát prevráti žalúdok. Hoci zúfalo potrebujem zamestnanie, pri pomyslení, ako sa o chvíľu stane realitou, mi behá mráz po chrbte. Mám nutkanie rozbehnúť sa a niekam sa ukryť, no vtom si predstavím, ako tie dobré správy hovorím Mayi, a hneď sa upokojím.

„Áno,“ odvetím s prevráteným žalúdkom. „O jednej mi to vyhovuje.“

Podľa modrozeleného nápisu pri vchodových dverách sú štyri duby zariadenie sociálnych služieb s dlhodobou starostlivosťou. Samotná budova vyzerá tak, ako som si ju predstavoval: pomerne moderná dvojposchodová

kocka na relatívne udržiavanom pozemku. Pôsobí ako miesto, kde preťažené rodiny nechajú svojho príbuzného – a ani si príliš nevyčítajú, keď pri odchode v spätnom zrkadle vidia, ako im máva na rozlúčku.

Zazvoním, pustia ma dnu a na recepcii vysvetlím, kto som a za kým som prišiel. Veselá pani za pultom zdvihne slúchadlo a osobe na druhej strane oznámi, že som tam. Onedlho sa predom mnou zjaví asi o desať rokov mladší, neveriteľne vysoký muž s tvárou posiatou uhrami. Na sebe má sivý oblek s prikrátkymi rukávami a pridlhými nohavicami a cítiť z neho, že sa len pred chvíľou navoňal dezodorantom.

„Vy ste určite Danny,“ prihovori sa mi a potrasie mi rukou. „Ja som Dean Tromans, nový zástupca riaditeľky Štyroch dubov. Poďte za mnou, prosím, zoznámim vás s ňou.“

Vedie ma dlhou chodbou, ktorá páchne dezinfekčným prostriedkom s borovicovou arómou, k dverám s označením „riaditeľka“. Za stolom pri okne sedí korpulentná žena v strednom veku s krátkymi vlasmi zafarbenými načerveno.

„Vy ste určite Danny,“ povie a potrasie mi rukou. „Ja som Pat, riaditeľka Štyroch dubov. Prosím, posadte sa, hneď začneme.“

Na pohovore sa ma Pat a Dean spýtajú na dve veci: či mám britský pas a kedy môžem začať. Okrem toho v podstate len odpovedám, keď ma vyzvú, nech porozprávam čo-to o sebe. Poviem im to, čo vravievam aj ostatným. Že som skrz-naskrz miestny s biednym vzdelaním a mimoriadne kostrbatou pracovnou minulosťou. Rovnako sa netajím, prečo sa o prácu uchádzam („Som na mizine,“

vysvetľujem, „tento týždeň mi vzali podporu, a ak čoskoro neprinesiem domov nejaké peniaze, priateľka sa so mnou určite rozíde.“), a dokonca nezahmlievam, že netuším, o čo na tej pozícii ide („Predpokladám, že sa budem starať o nevládných ľudí, nie?“). Mám pocit, akoby nič z toho, čo hovorím, nedokázalo schladiť ich nadšenie. „Viete, Danny,“ ozve sa Pat a rýpe si lak na nechtoch, „niekedy ľuďom chvíľu trvá, kým prídu na to, čo je ich životné poslanie.“ A Dean dodá: „Tak sa zdá, že tu niekto práve našiel prácu svojich snov, o ktorej ani len netušil, že ju chce.“

Nastane trápne ticho, potom Dean žmurkne na Pat, nakloní sa, podoprie si bradu a lakeť si oprie o koleno. „Hádam to už môžem povedať,“ prehodí s úsmevom, „Danny, som presvedčený, že ste pre nás ten pravý. Sto-percentne. Pat, súhlasíš so mnou?“

„Absolútne,“ odvetí Pat.

„V tom prípade,“ pokračuje Dean a vystrie sa v kresle, „vám môžem hneď povedať, že vás prijímame na pozíciu opatrovateľa v zácviku druhého stupňa. Tak čo vy na to, Danny? Chcete sa stať dôležitým členom siete domovov sociálnych služieb Honeywell International?“

Keďže Deana ani Pat neodradilo vôbec nič z toho, čo som povedal, je úplne jasné, že si ma na pohovor zavolali iba preto, aby sa ubezpečili, že na výkon zamestnania disponujem nevyhnutným počtom rúk a nôh a že som dostatočne zúfalý, aby som prijal ich vykorisťovateľské podmienky (zmluva bez garancie minimálneho počtu odpracovaných hodín, dva dni povinného neplateného školenia a neplatené obedné prestávky). Taký zúfalý som. Rovnako mám pocit, že mali v poslednom

čase nesmierne množstvo uchádzačov na nesmierne veľa miest, čo – pre tie ich otrasné podmienky – svedčí o častej fluktuácii zamestnancov. Tak rád by som Deanovi a Pat povedal, kam si to svoje úžasné miesto môžu strčiť, až mi myká kútikmi úst, ale nemôžem, lebo toto je moja posledná šanca a bez ohľadu na to, aké je to miesto príšerné, teraz ho zúfalo potrebujem.

„Beriem to,“ odvetím a usmejem sa na Pat, ale v jej bezduchom pohľade vidím, že vypla a pravdepodobne už myslí na ďalšieho úbožiaka, ktorého si s Deanom zavolajú, keď odídem.

Doma neviem, ako naložiť so zvyškom dňa. Maya má v kontaktnom centre poobedňajšiu zmenu, vráti sa až po jedenástej večer a dovtedy musím zabiť ešte dobrých šesť hodín. Hoci mám chuť oslavovať, pretože sa mi aspoň na čas podarilo odvrátiť pohromu, Mayi sa o tom na počudovanie zdráham napísať. Predsa len to nie je práca storočia. Len preto, že ma prijali na zle platené miesto, kde mám ľuďom utierať rite, sa určite nebudeme zrazu váľať v peniazoch. Ani sa za noc nezmeníme na bláznivo šťastný párik z reklám v časopisoch len preto, že sa mi podarilo vyriešiť jednu z dlhého zoznamu vecí, ktoré sú na mne zlé. Oveľa pravdepodobnejšie je, že sa náš vzťah zhorší, keď si Maya uvedomí, že ma práca nezmení, že vnútri som narušený, že nemám nijakú nádej.

A napriek všetkému mám zo seba dobrý pocit, aspoň do tej miery, že by som sa oň rád podelil s niekým, koho by to mohlo zaujímať. Helen bývala v takýchto chvíľach úžasná – keď sme chceli osláviť niečo malé, takmer bezvýznamné, čo bolo dôležité iba pre nás. Pamätám si, ako

som prvýkrát išiel na vodičské skúšky. Mal som osemnásť a autá ma nijako zvlášť nezaujímali, preto nečudo, že som ich nezložil. No keď som sa vracal domov, do očí mi udrel obrovský transparent, ktorý Helen vyrobila zo starých postelných prestieradiel a zavesila z okna spálne. Namaľovala naň „Dobrá práca, Danny!“, aby to všetci videli, a napriek tomu, že som skúšky nespravil, ďalej ma povzbudzovala a uistovala, že nabudúce to bude lepšie. Keď som ani po druhý raz neuspel, pri návrate domov ma na tom istom mieste čakal rovnaký transparent. Priznal som sa Helen, že som skúšky opäť nezložil, a ona ma pevne objala a povedala, že to určite preto, lebo na mňa boli veľmi prísni. Keď sa mi na treťí pokus konečne podarilo skúšky zložiť, ponáhlal som sa to domov oznámiť, a presne ako som predpokladal, z okna na poschodí visel rovnaký transparent. Do smrti nezabudnem, ako sa radovala, keď som jej povedal, že sa mi to napokon podarilo. Tešila sa viac ako ja, objímala ma na ulici, smiala sa a zároveň plakala. Nič sa nevyrovná pocitu, keď viete, že pri vás niekto stojí. Že nezáleží na tom, ako veľmi niečo pokašlete, vždy bude na vašej strane.

Keby tu teraz Helen bola, určite by sa zo mňa tešila tak ako vtedy. Možno by z okna vyvesila maličký transparent alebo, keďže by bola staršia, otvorila by fľašu šampanského. Povedala by, že je to začiatok niečoho výnimočného a dôkaz, že zvládnem všetko, čo si zaumienim, ak sa tomu naplno oddám. Myslím si, že by som jej to aj uveril.

No Helen tu nie je. Keby tu bola, predovšetkým by som takto neskončil. Bol by som niekto iný, niekde úplne inde, mal by som život, aký som mal mať, nebol by som

úbohrou napodobneninou, ktorú látam celé tie roky odvtedy, čo som ju stratil.

Helen už nikdy neuvídím. Je navždy preč. Neuplynie jediný deň, aby mi nechýbala. Bez nej tu nie je nikto, s kým by som oslávil svoj malý úspech, nijaké transparenty, objatia ani úsmevy. Bez Helen na mojej strane už nikto nestojí.

Pozerám *Priateľov*.

Je to ten diel, v ktorom Chandler pristihne nahú Rachel v sprche.

Pozerám *Priateľov* vo svojej izbe v dome mojich rodičov. Televízor stojí v rohu miestnosti hneď vedľa okna. Sedím v ošúchanom koženom foteli.

Tento diel *Priateľov* som videl už miliónkrát, no každým ma rozosmeje.

Je veľmi vtipný a rozosmieva ma preto, lebo viem, čo sa stane. Viem, že Chandler pristihne nahú Rachel. Viem, že Rachel bude chcieť pristihnúť nahého Chandlera, ale namiesto toho natrafí na Joeyho. Viem aj to, že Joey to bude chcieť Rachel vrátiť, a nakoniec pristihne nahú Monicu. Monica sa bude chcieť pomstiť Joeymu, ale namiesto neho v sprche nájde Joeyho otca. Všetko to viem, napriek tomu je to úžasne vtipné. A presne tak to mám rád. Páči sa mi, keď viem, čo bude nasledovať. Všetko to viem, a napriek tomu ma ruší hurhaj, ktorý prichádza zdola. Nieкто tam kričí.

Musím zistiť, čo sa deje.

Prevalím sa na zdravý bok, zapriem sa a vstanem z fotela. Je to kožený fotel. Koža je na dotyk teplá, pretože je pod oknom a celé ráno na ňu svietilo slnko. Toto je moje obľúbené miesto. Keď pozerám *Priateľov*, som pokojný. Je to naozaj dobrý seriál, a keď ho pozerám, mám pocit, že ma nič nedokáže rozčúliť. Som rád, keď viem, čo bude nasledovať. Páči sa mi, že je to predvídateľné.

Takmer celý čas, čo som sa zotavoval z incidentu, som pozeral *Priateľov*. Cítil som sa tak lepšie.

Keď schádzam po schodoch, pevne sa pridržam zábradlia.

Mama Erika hovorí, že už lepšie udržiavam rovnováhu, ale ja o tom nie som presvedčený. Už som raz zo schodov spadol. Až tak veľmi som sa nezranil. Len pár modrín, povedala mama. Nijaké zlomené kosti. Pomaly schádzam dole schodmi. Musím si dávať pozor. Občas zabúdam na posledný schod. Som presvedčený, že viem, kde je, a potom sa ukáže, že som sa mýlil. Niekedy sa pozriem na nohy a ubezpečím sa, že je pod nimi zem, dokonca aj vtedy, keď práve neschádzam po schodoch.

Myslím si, že je dobré byť opatrný. Treba si dávať pozor.

Čím som bližšie ku kuchyni, tým lepšie rozpoznávam, komu patria tie zvýšené hlasy. Ten najvýraznejší je Marthin. Martha je moja sestra a je mladšia než ja, ale práve teraz si neviem spomenúť o koľko. Pracuje pre BBC. Neviem, čo robí, ale mám pocit, že je to niečo veľmi dôležité. Martha kričí. Kričí na rodičov, že si z Jamesa urobili zámienku. Otec Marthe o čosi tichšie povie, že tára nezmysly.

Ja som James.

James je moje meno.